

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

**TERÖR KAVRAMI VE ULUSLARARASI
TERÖRİZME FARKLI YAKLAŞIMLAR**

Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi

Stajyer Tuğçe Gençtürk

03 Şubat 2012

İÇİNDEKİLER

Giriş: Terörizm Kavramı	3
Terörün Unsurları	3
Şekil 1	4
Terörizmin Amacı	5
Soğuk Savaş Sonrası Terörizm	6
Tablo 1	7
Avrupa Birliği ve Terörizm	8
Hizbullah Terör Örgütü Örneği	9
Sonuç	10

GİRİŞ

Terörizm, terör yöntemlerinin siyasi bir amaçla, örgütlü, sistemli ve sürekli bir biçimde kullanılmasını benimseyen bir strateji olarak, terör kavramını da içeren çerçeve bir kavramdır.

Terör terimi, dehşet ve korkuyu belirtirken, terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasi içerik katmaktadır. Buradan hareketle terörizm, “Savaş ve diplomasi ile kazanılmayan sonuçları elde etmek, korkutmak ve itaat ettirmek için bir teoriye, felsefeye ve ideolojiye dayanılarak siyasi maksatlarla iradi olarak terör ve şiddetin sistemli ve hesaplı bir şekilde kullanılmasıdır.” (Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü Arşivi, “EGM”).

Suç ve ceza hukuku bağlamında terörizm kavramı, Dönmezler tarafından “...şiddetin, sosyal, ulusal, ırki, dinsel, fesat çıkarıcı ve diğer maksatlarla ve sosyal sınıflar arasında çatışma ve savaşı tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılması...” olarak tanımlanmıştır. (Kaynak: EGM).

TERÖRİZM KAVRAMI VE DÖNÜŞÜMÜ

“Terör” ve “terörizm” kavramları, zihinlerde her şeyden önce korku, dehşet, tehdit, şiddet, yasadışı gibi olgular çağrıştırmaktadır. Gerçekten de Latince “terrere” kelimesinden gelen sözcüğün, korkutmak, dehşete düşürmek, korkutup kaçırmak, caydırmak gibi anlamları vardır. Günümüzde ise bu anlamların başına, “siyasi bir amaçla” yapılıyor olmak eklenmiş, yani siyasi bir amaçla hareket etme ve dehşete düşürme, korku salma terör eyleminin temel unsurları haline gelmiştir. “Uluslararası terörizm” kavramı ise, terörist eylemin sınırlar-ötesi boyuta taşınmasına ve uluslararası etki ve sonuçlar doğurur hale gelmesine odaklanmaktadır. Wilkinson’a göre: “Terörizm, bir takım siyasi taleplerin karşılanmasını sağlamak amacıyla; bireyleri, grupları, toplumu ya da hükümetleri yıldırma için, cinayet ya da imha hareketlerinin sistematik olarak uygulanması ya da bu amaçla tehdit oluşturulmasıdır. (Kaynak: Euan MacDonald, (Book Review) – Paul Wilkinson's *Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response*, <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=217>).

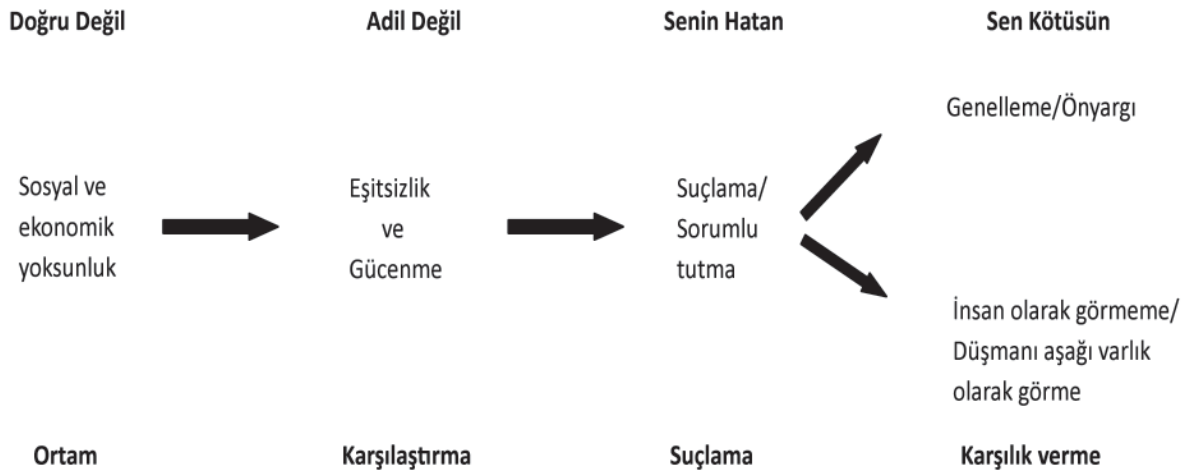
TERÖR KAVRAMININ UNSURLARI

İdeolojik Unsur

Terörün öncelikle bir ideolojik alt yapısının olması gerekmektedir. İdeolojik unsur, örgütün siyasi hareket noktasını oluşturmaktadır. Örgüt, benimsediği ideoloji doğrultusunda ilerlemekte, stratejisini buna göre belirlemektedir. Terör örgütlerinin “siyasi eğitim” adını verdikleri faaliyetlerin amacı, örgütün dayandığı temel ideolojiyi örgüt mensuplarına benimsetmek ve onları örgütün hedefleri doğrultusunda “bilinçlendirmektir”.

Siyasi ve ideolojik eğitim de diyebileceğimiz bu süreçle, örgüt mensuplarının örgüte bağlılıkları sağlanır. Günümüzde terör örgütlerinin dayandığı başlıca ideolojiler arasında, Marksist-Leninist-Maoist ideoloji (Komünizm), Milliyet (etnik) kaynaklı ideoloji (Faşizm, Kürtçülük, Ermeni Milliyetçiliği gibi), dini kaynaklı ideoloji gibi farklı kaynakları temel alan, ancak hedef olarak rejim değişikliğini veya bölünen topraklar üzerinde yeni bir devlet kurmayı amaçlayan ideolojiler yer almaktadır.

Şekil 1: İdeolojik Gelişim Süreci

Kaynak: Borum, R. (2004). Psychology of Terrorism.

Örgüt Unsuru

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1. maddesinin 1. fıkrasında “terör” tanımı yer almakta, bu tanım incelendiğinde, terör suçunun örgütle işlenebileceği, 7. fıkrasında ise, cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanların Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılacağı ifade edilmektedir. Örgüt; organize bir yapı içerisinde, aynı ideolojiyi benimseyen ve aynı hedefe yönelmiş kişilerden oluşur. Günümüzde terör örgütleri, çoğunlukla örgüt lideri ile ona bağlı üst düzey sorumlular ve daha alt düzeydeki bölge, il ve birim sorumlularından oluşmaktadır. Örgütsel yapılanmada illegal teşkilatlanma ve gizlilik esastır. Bu aynı zamanda örgütün temel güvenlik ihtiyaçlarına yönelik bir yapılanmadır. İlegal faaliyet, legal alanda öne çıkan sempaticanların illegal alana kaydırılmaları ile beslenir. Böylece, operasyonlarla ortaya çıkan kadro kayıpları, yeni ve deşifre olmamış örgüt mensuplarının illegal kadrolara aktarılmasıyla giderilmeye çalışılır. (Kaynak: Ahmet Yesevi Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, Sayı 7, 2010).

Şiddet Unsuru

Terörün en önemli unsuru, şiddet unsurudur. Terör örgütleri şiddeti, ideolojileri doğrultusunda belirledikleri hedeflere ulaşmada önemli bir araç olarak görmekte, "silahlı propaganda" adı da verilen terör eylemlerini, mevcut anayasal düzeni değiştirmek için kaçınılmaz bir yöntem olarak benimsemektedirler. Terör örgütleri, gerçekleştirdikleri şiddet eylemleri ile topluma korku salarak, halkta bıkkınlık ve yılgınlık duygusu oluşturup, vatandaşın devlete olan güvenini sarsmayı ve kaos ortamı yaratmayı, bu suretle de en azından hükümet politikalarını değiştirmeyi veya etkilemeyi hedeflemektedirler.

TERÖRİZMİN AMACI

Terörizmin asıl ve öncelikli amacı, bir davaya veya siyasal anlaşmazlığa dikkat çekilmesidir. Bu "dikkat çekme" şiddet eylemleri neticesinde toplumda oluşturulan korku ve dehşet havası ile sağlanmaktadır. Kitle iletişim araçlarının sağladığı imkanlardan da yararlanan terörizm, yarattığı korku ve dehşet ile bir bakıma topluma; "benden yana mısın, değil misin?", "benden değilsen düşmanımsın", "düşmanımsan hedefimsin", "senin yaşama hakkın yoktur." şeklinde belirtilebilecek, "taraf olma" çağrısında bulunmaktadır. Terörizm, bu dramatik çağrılar ile insanlara tarafsız olma hakkını yasaklamakta, onların zihinsel ve duygusal masumiyetini yok etmekte, şiddet ortamına çekmekte ve toplumun şiddet yoluyla siyasallaşmasına, kutuplaşmasına yol açmaktadır. Toplumdaki kutuplaşmalar da zihinsel ve duygusal yönden bölünmüş "çatışan tarafları" ortaya çıkarmaktadır. Çatışan tarafların ise toplumun birlik ve bütünlüğünü bozacağı, dolayısıyla terörün amacına hizmet edeceği açıktır.

Terörizmin benimsediği bir diğer amaç, kargaşa yaratarak toplumun direnme gücünü kırmak, yerleşik sosyal ve siyasal düzenin arkasındaki halk desteğini şiddet yoluyla zayıflatmaktır. Terörizmin bazı güçler tarafından birtakım siyasi ve ekonomik çıkarlar sağlamanın da aracı olarak kullanıldığı dikkate alındığında, amaç oldukça farklılaşmaktadır. Bu gibi durumlarda terörizmin amacı, bir kazanım elde etmek maksadıyla hedef alınan ülke ve toplumda belirli ortamların oluşmasına aracılık etmektir.

Türkiye gibi stratejik öneme sahip ülkelerin terör ortamında tutulmasında, ülkemizi hedef olarak seçmiş devletler ve birtakım güçlerin çıkarları açısından zaruret bulunduğu, terörün amacının da, en azından bu ortamın devamını sağlamak olduğu söylenebilir. Bu nedenle terörizm, bir siyasi mücadele aracı olmaktan çıkıp, bir ülkenin bir başka ülkeyi zayıflatmak ve istikrarsızlaştırmak için kullandığı bir dış politika aracı haline gelmektedir.

Öte yandan terörizm, kitlelere yönelik hedef ayırımı gözetmeyen şiddet eylemleriyle, toplumun güven duygusunu ortadan kaldırarak, halkın can derdine düşmesini ve olaylara tepkisiz kalmasını amaçlamaktadır. Böylece kitlelerin terörizme karşı duyarlılıklarını yitirmesi, terörü kanıksaması ve devletle toplum arasında güven açısından büyük bir uçurumun oluşturulması umulmaktadır.

Terörizmin bir başka amacı da; baş eğdirmek, itaat ettirmektir. Terörizmin bu türü, terörist örgütlerce kendi üyelerine ve etkilemek istedikleri halk kesitlerine uygulanabilmektedir. Terörist gruplarca amaçlanan; yandaşlar kadar "seyircilerin" de itirazsız

baş eğmeleri, “hedef kitlenin” emredilene yapmasıdır. Etkilenmesi amaçlanan bireylere ikinci defa düşünenecek zaman ve aksine davranabilecekleri alan bırakılmaz. Amaç, “hedef kitleyi” yıldırarak, yönlendirmek ve yönetmektir. (Kaynak: TESAM – Prof. Dr. Tayyar Arı, 2010).

ULUSLARARASI TERÖRİZM

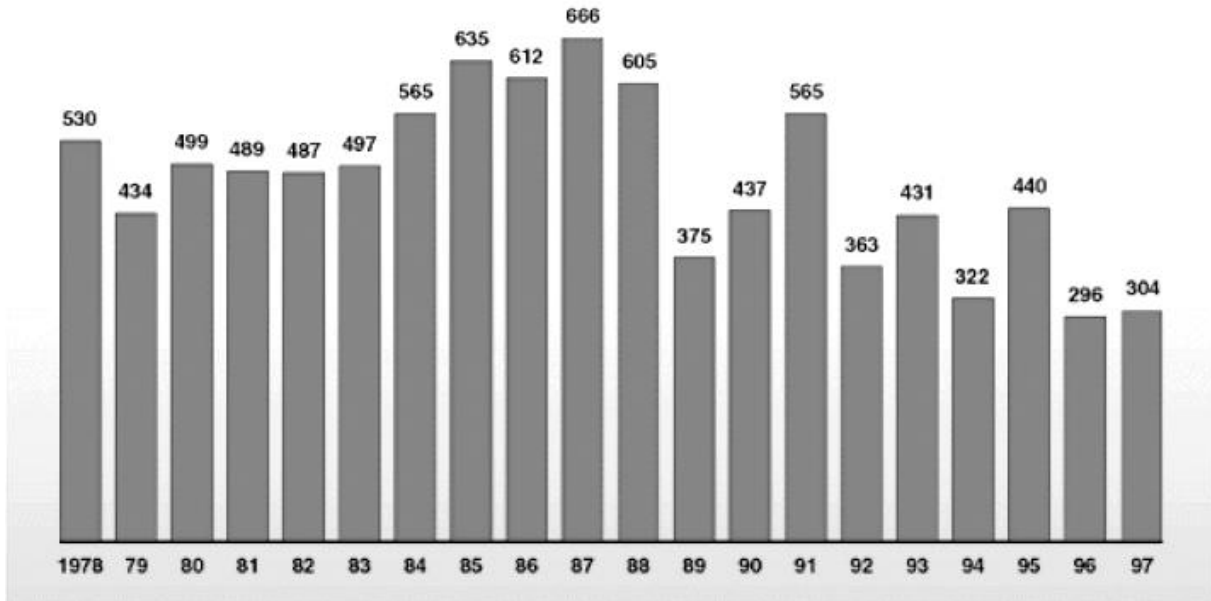
1989 basımı, “Terörizm, Dünü, Bugünü, Yarını” adlı kitabında Prof. Dr. Yılmaz Altuđ tarafından yapılan tespite göre terörizm;

- Yabancılara veya yabancılara ait hedeflere yöneltilirse,
- Hükümetler veya birden fazla devlet tarafından beslenen unsurlarca yapılırsa,
- Bir yabancı hükümetin veya uluslararası örgütlerin siyasi mekanizmalarını etkilemek için yapılırsa uluslararası nitelik kazanmaktadır.

Günümüzde bazı devletlerin ekonomik veya politik çıkarları gereği, bazı devletlerin ise, uluslar arası alanda kendi milli politikaları ile çatışan diğer devletlere karşı dolaylı yıpratma ve dayatma yöntemi olarak terörizmi bir maşa olarak kullanmaları ve desteklemeleri sonucu terörizmin boyutları genişlemiş ve uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Bilindiđi üzere savaş, diplomasinin bir başka alandaki devamıdır. Aynı şekilde terörizm de, savaş ve diplomasi ile elde edilemeyen sonuçları elde etmek için yapılan eylem veya eylemlerdir” ifadesi uluslararası terörün anlaşılmasına ışık tutmaktadır. (Kaynak: Süleyman Demirel Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ve Politika Dergisi, S.56, 2008)

Ayrıca, uluslararası terörizmin niteliğine ilişkin olarak öne sürülen yaklaşımlardan, “devlete karşı terör” görüşü nasıl 11 Eylül saldırılarının öne sürülen tezi destekler nitelikte olduğunu savunuyorsa, 2003’te ABD’nin Irak’ı işgali ve bu işgalin daha sonra açıkça kanıtlanan ve dönemin ABD Dışışleri Bakanı tarafından da itiraf edilen gayri meşruluğu da, terörü devletlerin ve özellikle de ABD gibi emperyal güçlerin uyguladığını savunan yaklaşımın fikriyatını desteklemektedir. Irak’ın işgali, şiddetin ve savaşın önüne geçmek amacıyla hazırlanan ve hukuki temelleri olan uluslar arası anlaşmalara taraf bir devletin, tüm uluslararası hukuk normlarını ve kuruluşlarını yok sayarak, daha sonra asılsız olduğu anlaşılabilir iddialarla bağımsız bir ülkenin ve bu ülkenin insanların varlığına kastetmesi anlamına gelen bir olaydır ve siyasal şiddetin devlet eliyle kullanımının geldiği boyutları göstermesi açısından dikkat çekicidir. “ABD’nin 2003 yılındaki Irak hareketinin saldırı suçunu oluşturduğu, savaş suçlarının da işlendiği vb. savunulabilir ama, bir bütün olarak bunun bir terör eylemi olduğunu savunmak çok güç. Terör özel bir kavram. Buna göre anlaşılmalı ve yorumlanmalı düşüncesindeyim.” (Kaynak: Prof. Dr. İhsan Bal- Terörizm Rörportajı, 2011).

Tablo 1: Uluslararası Terörist Eylemler, 1978-97

Kaynak: “Patterns of Global Terrorism: 1997”, US State Department, 1998.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ULUSLARARASI TERÖRİZMİN DÖNÜŞÜMÜ VE TERÖRİZMLE MÜCADELE

Söz konusu dönüşüm bir ölçüde, terörist eylemlerde kullanılan hedeflerin, silahların, strateji, araç ve yöntemlerin dönüşümünü de ifade etmektedir. 1972’de ABD’de aşırı sağ eğilimli Yükselen Güneş Tarikatı (*Order of the Rising Sun*)’nın bazı üyelerinin, orta-batının su kaynaklarına tifo kültürü karıştırmak isterken yakalandığı olayın başlangıç teşkil ettiği biyolojik silaha dayalı terörist faaliyetin, geliştirilmiş şarbon virüsü vb. unsurlarla kimyasal silahlara oranla çok daha etkili olabileceği bilinmektedir.

1990 sonrasında terörizmin niteliğindeki bir diğer değişim de, eylemlerin yöneldiği hedeflerdir. 20. yüzyılın sonlarına kadar terörist eylemlerin hedefi genellikle devlet adamları veya önemli makamlardaki kamu görevlileriydi. 1914’te gerçekleşen ve 1. Dünya Savaşı’nın da kıvılcımı olan, Ferdinand’ın öldürülmesi; Fransız Dışişleri Bakanı Louis Barthou ve Yugoslavya Kralı Aleksandr’ın 1934 yılında Marsilya’da öldürülmesi ve ABD Başkanı John F. Kennedy’den Hindistan Başbakanı Indira Gandhi’ye kadar daha pek çok devlet adamının hayatını kaybettiği suikastlar, 20. yüzyıl terörizminin karakteristiğini yansıtıyordu. Ancak son dönemde, özellikle 11 Eylül 2001 El Kaide saldırısı ve sonrasında, uluslararası terörizmin eylem aşamasında kişilerin yerini sembol hedeflerin (Dünya Ticaret Merkezi vb.) aldığını söylemek mümkündür. SSCB’nin dağılmasının ardından, uluslararası terörizmin yapısal değişiklikleri ile ilgili terörün “kime karşı kim tarafından uygulandığı” hakkında birbirine karşıt iki yaklaşım ön plana çıkmıştır. Bunlar, terörün Batı’yı ve Batı’nın değerlerini hedef aldığını savunan “devlete karşı terör” teorisi ile terörü devletlerin uyguladığını savunan “devlet terörü” yaklaşımıdır. (Kaynak: UTSAM veri tabanı, 2011).

AVRUPA BİRLİĞİ VE TERÖRİZM

Avrupa, yeni konseptte bir terörist saldırıyla ilk kez 11 Mart 2004'te Madrid'de patlayan bombalarla tanışsa da, uluslararası terörizm Avrupa için yeni bir fenomen değildir. 1980'ler boyunca bir çok ülke için sorun teşkil eden terörizm, özellikle 1990'ların ikinci yarısında Avrupa ülkeleri için daha ciddi bir problem halini almıştır. 1995 yazı boyunca Paris metrosunda gerçekleşen terörist saldırılar, Fransa'da radikal İslam ağının Cezayir sorunuyla az çok bağlantılı olduğunu gözler önüne sermiş ve bu durum, Avrupa ülkeleri arasında kapsamlı işbirliği gerektiren bir sorun olarak terörizmin önemli bir gündem maddesi olmasını sağlamıştır. (Kaynak: Hürriyet Gazetesi, 11 Aralık 2001).

Avrupa Birliği bünyesinde terörizmle mücadele açısından dikkat çekici olan bir diğer nokta da, AB ülkelerinden sadece 7 tanesinin (Fransa, Almanya, İngiltere, İtalya, Portekiz, İspanya ve Yunanistan) iç mevzuatında terörizmden söz edilmesidir. Bu ülkeler arasında sadece İngiltere'nin nispeten daha ayrıntılı bir mevzuata sahip olduğu söylenebilir. Özellikle 1989 tarihli yasanın terörizm tanımını genişleten 2000 tarihli İngiliz terör yasası ve 2001 tarihli anti-terör kanunu, terörizmle mücadele açısından önemli adımlar teşkil etmektedir. Ancak, söz konusu kanunlarda terörizm ve teröristten çok terör eyleminin tanımlanması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Avrupa Birliği'nin terörizmle mücadele politikasında Maastricht Antlaşması'nın "Üçüncü Sütun (*The Third Pillar*)" olarak adlandırılan ve adalet ve içişleri konusunda işbirliği öngören hükümlerin yer aldığı bölümü önem arz etmektedir. Üçüncü Sütun ile birlikte AB, organize suç ve uyuşturucu kaçakçılığının yanı sıra, terörizmin de ortak mücadele gerektiren bir sorun olduğunu kabul etmiş ve daha sistematik ve kapsamlı bir işbirliğine gidilmesi yolunda karar almıştır.

PWGOT (*Police Working Group on Terrorism*-Terörizme Dair Polis Çalışma Grubu) gibi anlamsal temeli ve dolayısıyla resmi niteliği olmayan organlar konusunda da dikkate değer bir düzelmeyi temsil eden Üçüncü Sütun, AB'nin terörizmle mücadelesinde operasyonel etkinlik açısından olumlu etkide bulunmuştur.

Uluslararası terörizmle mücadele çerçevesinde ABD ile AB'nin ortak hareket etme yönündeki girişimleri kendi bünyesinde bir çelişkiyi de barındırmaktadır. ABD'nin terörist faaliyetlerde bulunmakla suçladığı Irak, İran ve Suriye gibi ülkelere başta İngiltere, Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa devletleri tarafından kimyasal ve nükleer silah üretiminde kullanılabilecek teknolojik unsurların transfer edildiği bilinen bir gerçektir. Geliştirilen teknolojinin test edilme şansı bulması gibi amaçlarla yapılan bu tür yardımlar, terör örgütlerinin daha aktif hale gelmelerine imkan vermektedir. Aslında yaşanan terör eylemleri ve bu eylemlerde kullanılan teknoloji de açıkça göstermektedir ki, etki gücü yüksek eylemler için gerekli en üst düzey teknoloji Batı'nın elindedir ve bu eylemleri gerçekleştiren gruplar bir biçimde bu teknolojiyi Batı'dan elde etmektedir.

TÜRKİYE'NİN TERÖRLE MÜCADELE DENEYİMİ

Bu bilgiler ışığında, terörizme karşı koymanın sadece askeri veya kolluk önlemlerinden ibaret olmadığı, bu önlemlerin, kapsamlı bir stratejinin ve politikalar bütününe sadece bir bölümünü oluşturması gerektiği hususunda herkesin artık birleştiği görülüyor. Bu olumlu bir

gelişme olmakla birlikte, ülkemizde örneğin PKK terörüne karşı oluşturulması önerilen politikalarda en başta yer alması gereken siyasi önlemlerin pek dile getirilemediği fark ediliyor. Bir terör örgütünün, tanımı itibarıyla, “siyasi bir hedefe varmak için şiddet ve terörü araç olarak kullandığı” göz önüne alındığında, siyasi önlemlerden, bir başka ifade ile, örgütün siyasi hedeflerine yönelik karşı mücadele stratejisi ve politikalarından yoksun bir terörle mücadele politikası, dolaylı olarak, siyasi mücadele alanını, dilediği gibi kullanacağı şekilde, örgüte bırakmak anlamına geliyor. Örneğin, PKK’ya, bugün yaptığı gibi, varsa ayrılıkçılık hedefini küçülterek, Türkiye’nin evrensel demokrasi alanındaki eksikliklerini ön plana çıkarma olanağı sağlıyor. PKK’nın bir süredir AB’nin Türkiye’den haklı olarak talep ettiği siyasi reformlarla örtüşen taleplerde bulunması, hiç kuşku yok ki, kamuoyumuzda algılanması istendiği gibi bir AB-PKK işbirliğinden değil, terör örgütünün hedefini böyle göstermesinden kaynaklanıyor. (Kaynak: Esra Çayhan, AB’de Ortak Dış Politika ve Güvenlik Algısı, 1998).

Türk diplomasisinin PKK’ya karşı uluslararası mücadeledeki başarısı, Türkiye’nin evrensel tanımına uygun bir terör örgütü ile mücadele ediyor olmasından kaynaklanıyor. Ancak Türk diplomasisinin, Türkiye’nin evrensel demokrasi ilkelerine uygun, çağdaş bir demokratik hukuk devletine dönüşemediği sürece, bunun ötesinde bir etki ve sonuç elde etmesinin de güç olacağı söylenebilir. Türkiye’nin örneğin Avrupa kamuoyunda mevcut kötü imajını iyileştirebilmesi, teröre maruz kalmasından kaynaklanan haklılığına değil, ancak hukukun üstünlüğüne dayalı anlamlı siyasi reformlara imza atabilmesine bağlı görünmektedir. Bunun ötesinde, Anayasa ve kanunlarda ne kadar iyileşme sağlanırsa sağlansın, bunlar uygulamaya gözle görülür şekilde yansıtılmadığı sürece, sadece diplomasiyle olumsuz Türkiye imajının düzeltilebileceğini ve Avrupa kamuoyunun Türkiye’ye tam desteğinin sağlanabileceğini düşünmek, gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. (Kaynak: Euroactiv Haberleri, Mayıs 2010).

Türkiye’nin önünde, terörizmle mücadelede dikkate alınmasında yarar olabilecek çok sayıda örnek olay vardır. İngiltere ve İspanya’nın deneyimleri bunlardan yalnızca ikisidir. Bundan tam otuz yıl önce, kademeli bir demokratikleşme sürecini taçlandıran demokratik bir anayasaya sahip olan İspanya’nın terörle mücadelede yabana atılmaması gereken bir deneyimi bulunuyor. Karşı terör örgütlenmesinden, ETA ile görüşme süreçlerine kadar, terörle mücadelede her yolu denemiş olan İspanya, nihayet 1988 yılında benimsemiş olduğu bugünkü yöntemiyle terörü en azından denetim altına alabilmeyi, yönetilebilir bir tehdit düzeyine indirgeyebilmeyi başarabilmiş bir ülke.

İspanya’nın AB üyesi olmasıyla birlikte, Mitterrand’ın önerisi üzerine, ETA’nın kesin silah bırakmasını sağlamak amacıyla “Cezayir görüşmeleri” olarak bilinen bir süreç de başlatılmıştır. Birkaç yıl süren bu süreçte, İspanya’nın amacı, ETA’nın yasal siyaset karşılığı terörü bırakması ve anayasal sisteme entegrasyonu olmuştur. ETA’nın siyasi koşullar öne sürmesi nedeniyle süreç başarısızlıkla sonuçlanmıştır ama İspanya, terör örgütünün siyasi kolu dışında tüm siyasi partilerin imzaladığı Ajuria Enea Paketi ile bu temel amacını “topluma yeniden kazandırma” modeli olarak benimsemiştir.

İspanya örneği dikkate alındığında, Türkiye’nin de, siyasi alanda demokrasi eksikliklerini gideren reformları gerçekleştirmenin yanı sıra, terörü caydırmaya yönelik bir “topluma yeniden kazandırma” politikası oluşturması da gerekmektedir. (Kaynak: BBC Türkçe ve Star Gazetesi, 2011).

HİZBULLAH (TÜRKİYE) TERÖR ÖRGÜTÜ ÖRNEĞİ

Hizbullah terör örgütü 80’li yıllarından başından itibaren taban kazanma çalışmalarına başlamış, 1991-1995 yılları arasında hem kendi içinde (Menzil grubuna karşı) hem de PKK ile çatışmıştır. Örgüt 1995-2000 yılları arasında ise kendilerinden kabul etmedikleri herkesi hedef listesine koymuş ve bunlara karşı, eşine çok az rastlanacak vahşi eylemlere girişmiştir. 2000 yılında yapılan operasyonda, örgüt lideri Hüseyin Velioğlu’nun ölmesi ve örgütün Hizbulvahşet boyutunun gün yüzüne çıkması ülke kamuoyunda büyük bir tepki oluşmuştur. Hizbullah terör örgütünün militan kimlik profili oldukça dikkat çekici noktaları ortaya koymaktadır. Hizbullah örgütü gibi örgütsel yapıların belirli bir tip ideolojik beslenme kaynaklarının olmaması ya da başka bir ifadeyle beslendiğini iddia ettiği kaynakları dahi istismar etmesi, El Kaide gibi yapılanmalarda görülen *ideoloji inşa etme* süreçleriyle benzerlik göstermektedir.

Türkiye’deki terör sorununa dikkatle bakıldığında, terör mücadelenin uzun sürece yayılmasından dolayı, “*sorunlardan beslenen terör*” olgusunun yanında “*terörden beslenen sorunlar*” olgusunun da oluştuğu görülecektir. Terör sorununun uzun süre var olması, terörün bizzat kendisini bir sektör ya da endüstri haline getirmektedir. Bu durum, terör, kaçakçılık ve yolsuzluk gibi örgütlü suçlar için geçerli olduğu gibi farklı ideolojideki terör örgütlerinin birbirini güçlendirmesi şeklinde de karşımıza çıkmaktadır. PKK ve Hizbullah terör örgütleri farklı ideolojilere sahip olmakla birlikte aynı sorunlardan beslenmektedir. Bunun yanında, her iki örgüt farklı ideolojide olmalarından ötürü çatışma ortamında birbirini beslemiş ve güçlendirmiştir ki devlet-vatandaş ilişkilerinin o dönemdeki sorunlu olması da bu duruma katkıda bulunmuştur. İki örgütün benzer sorunlardan beslenmesi olumsuz bir durum olmakla birlikte, aynı soruna yönelik geliştirilecek makro ve mikro düzeydeki politikaların başarılı bir şekilde uygulanması, aynı anda iki örgütle de mücadele edilmesi gibi avantajlı bir durumun da ortaya çıkmasını sağlayacaktır. (Kaynak: Prof. Dr. İhsan Bal – USAK, 2011).

DEĞERLENDİRME

Türkiye’deki terör sorununa dikkatle bakıldığında, terörizmle mücadelenin uzun sürece yayılmasından dolayı, “*sorunlardan beslenen terör*” olgusunun yanında “*terörden beslenen sorunlar*” olgusunun da oluştuğu söylenebilir. Terör sorununun uzun süre var olması, terörün bizzat kendisini bir sektör ya da endüstri haline getirmektedir. Bu durum, terör, kaçakçılık ve yolsuzluk gibi örgütlü suçlar için geçerli olduğu gibi, farklı ideolojideki terör örgütlerinin birbirini güçlendirmesi şeklinde de karşımıza çıkmaktadır. PKK ve Hizbullah terör örgütleri farklı ideolojilere sahip olmakla birlikte aynı sorunlardan beslenmektedir. Bunun yanında, her iki örgüt farklı ideolojide olmalarından ötürü, çatışma ortamında bunlar birbirini beslemiş ve güçlendirmiştir. Devlet-vatandaş ilişkilerinin o dönemlerde sorunlu olması da bu duruma katkıda bulunmuştur. İki örgütün benzer sorunlardan beslenmesi olumsuz bir durum olmakla birlikte, aynı soruna yönelik geliştirilecek makro ve mikro düzeydeki strateji ve politikaların başarılı bir şekilde uygulanması, aynı anda iki örgütle de mücadele edilmesi gibi avantajlı bir durumun da ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

SONUÇ

“Terörizm”, üzerinde anlaşılması zor bir olgu olduğu için teorisinde de çok farklı görüşler mevcuttur. Hangi eylemin terörizm, hangisinin direniş; kimin terörist, kimin bağımsızlık savaşçısı olduğunun somut bir şekilde belirlenememesi bir yana, dünyada yaşanan terör eylemlerinin kaynağı ve hedefi konusunda dahi birbirine zıt yaklaşımlar vardır.

İlk örnekleri çok eski olsa da, uluslararası boyuta taşınması ve önemli bir sorun maddesi halini alması 20.yüzyılın ikinci yarısına rastlayan terörizm, 11 Eylül olaylarıyla birlikte 21.yüzyıla da damga vuracağını ve son derece karmaşık bir neden-sonuç ilişkileri sistemine dayanması nedeniyle önüne geçilmesi zor bir problem olacağını göstermiştir. En güçlü devletlerin en sağlam güvenlik sistemini aşabileceğini ve askeri önlemlerle önüne geçilemeyecek sınırlar-ötesi bir fenomen halini aldığını açıkça gözler önüne seren uluslar arası terörizm, son olarak 11 Mart 2004'te Madrid'in merkezinde üç ayrı tren istasyonunda ve 7 Temmuz 2005'te Londra'da metro istasyonu ve bir otobüste meydana gelen dört farklı patlamayla yaklaşık 250 kişinin canını almıştır. Terörizmle mücadelede uluslararası kuruluşların girişimleri önemli bir yer tutmaktadır. Küreselleşme ile birlikte sınırların anlamını yitirmeye başladığı günümüz uluslararası sisteminde, devletler için terörizmle mücadele tek başlarına yürütebilecekleri bir politika olmaktan çıkmıştır. Bu doğrultuda devletler, uluslararası kuruluşlar bünyesinde işbirliği çabalarına devam edeceklerini her fırsatta dile getirmektedirler. Başta BM olmak üzere, uluslararası kuruluşların neredeyse tüm zirvelerinde önüne geçilmesi gereken ve bu amaçla ortak mücadele kararları alınan terörizme, zaman zaman devletler tarafından da siyasi amaçla başvurulduğu görülmektedir. Bu çerçevede “devlete karşı terör” ile “devlet terörü” yaklaşımlarının ikisinin de tümüyle doğru olmadığı, olguya tek yanlı bakan iki görüşün de ileri sürdüğü argümanlarda gerçeklik payı olduğu açıktır. Ancak, 11 Eylül saldırıları ve takiben ABD'nin Afganistan'a düzenlediği operasyon ve Irak'a müdahalesinin, ikinci yaklaşımın tezi ile ilkinin göre daha fazla örtüştüğü söylenebilir.